

To the POINT

EDITIE 03 | 2019 - BDO MAGAZINE

TAX

Een nieuw instrument in internationale fiscaliteit

AUDIT & ASSURANCE

Fraude in België: de cijfers!

CORPORATE

Innovatiespirit zet mens
en technologie centraal

Peter Van Laer, de nieuwe CEO van BDO België

BDO

BDO PARAAT VOOR DE TOEKOMST

De titel lijkt een straffe uitspraak in tijden die razendsnel evolueren en met een onzeker economisch klimaat. Toch durven we ze stellig poneren.

In het coverartikel leest u dat Peter Van Laer de fakkel overneemt van Hans Wilmots als nieuwe CEO van BDO België. Toen Hans negen jaar geleden startte als CEO realiseerde BDO België een omzet van 30 mio EUR, in hoofdzaak steunend op het traditionele dienstenaanbod van de cijferberoepen. Peter, met ruim 30 jaar ervaring in ICT en digitalisering, erft vandaag de leiding van een organisatie met een omzet van meer dan 100 mio en een gediversifieerd aanbod met een aangescherpte focus op digitale en innovatieve ontwikkelingen.

Geen digitalisering om de digitalisering. BDO blijft sterk inzetten op zijn traditionele activiteiten.

Trouwe lezers van To The Point konden die evolutie al afleiden uit de onderwerpen die we de afgelopen jaren in onze nieuwsbrief uitdiepten. Ook in dit nummer gidsen onze experts u verder op de weg naar een onvermijdelijke, doorgedreven, maar haalbare digitalisering. In dit nummer zoomen we in op de opportuniteiten van RPA of Robotic Proces Automation. Onderzoek leert dat bedrijven en organisaties met RPA-bots tot 40% van de routineuze, manuele taken kunnen automatiseren. En dankzij die virtuele assistent van hun medewerkers echt meer toegevoegde waarde leveren voor hun stakeholders.

Maar opgelet, geen digitalisering om de digitalisering. BDO blijft sterk inzetten op zijn traditionele activiteiten en gebruikt technologie steeds meer als onderliggende hefboom voor zijn verdere ontwikkeling en groei.

Tegelijk gaat BDO, als sterke en maatschappelijk verantwoorde organisatie, bewust om met het welzijn van mens, samenleving en planeet. Milieu- en klimaatvriendelijk ondernemen maakt deel uit van ons DNA. Wij zijn dan ook trots dat BDO als eerste klimaatneutrale consultancykantoor van België werd uitgeroepen.

Vanuit diezelfde maatschappelijke visie blijven wij ook onze schouders zetten onder de 'Young Talent in Action'-community. Met dat grootschalig initiatief helpt het Verbond van Belgische Ondernemingen jongeren om vanuit hun intrinsieke talenten én competenties de weg te vinden naar de bedrijven en sectoren die matchen met hun vaardigheden. Dat sluit perfect aan bij de missie van BDO: 'making our clients and people grow'.

Wij zijn klaar om de toekomst, samen met u, met vertrouwen tegemoet te treden!

Werner Lapage
Partner BDO, voorzitter redactieraad
werner.lapage@bdo.be

“Mens en technologie versterken elkaar in een verhaal waar de klant de hoofdrol speelt. Met Peter aan het stuur kijk ik al vol vertrouwen uit naar het nieuwe hoofdstuk.”

Hans Wilmots,
vorige CEO van BDO België

- 4 Innovatiespirit zet mens en technologie centraal
Peter Van Laer, de nieuwe CEO van BDO België
- 8 Grensoverschrijdende fiscale constructies in het vizier
- 12 Een nieuw instrument in internationale fiscaliteit
- 14 Robotic process automation – RPA
Haal virtuele assistenten in huis
- 20 Hoe moeten cryptovaluta boekhoudkundig
en fiscaal worden verwerkt?
- 23 Fraude in België: de cijfers!
- 26 Young Talent in Action XXL
BDO helpt jongeren talenten ontdekken
- 28 BDO is eerste klimaatneutrale consultancykantoor
van België
- 30 BDO Publicaties
- 31 Vacatures

**Inclusief bewaarfiche over
Robotic Process Automation**

Colofon: To The Point is een uitgave van BDO • Editie 03 | 2019 • Verantwoordelijke uitgever: BDO Academy CVBA/SCRL Werner Lapage, p/a The Corporate Village, Da Vincilaan 9 Box E6, Elsinor Building, 1930 Zaventem • Redactieraad: Ann Celis, Cindy De Bock, Annick Deklerck, Werner Lapage, Michel Neirinckx, Vanessa Scheen, Dirk Vandendaele, Hans Wilmots • Realisatie: www.propaganda.be

© BDO 2019: De opgenomen informatie in deze nieuwsbrief heeft een signalerend en globaal karakter en is niet bedoeld als beroepsmatig advies. Onze adviseurs houden zich ter beschikking om verdere adviezen en acties ter zake met u uit te werken. Wenst u deze nieuwsbrief voortaan ook elektronisch te ontvangen, dan kunt u contact met ons opnemen via newsletter@bdo.be. To The Point is ook digitaal beschikbaar in het Nederlands, Frans en Engels op www.bdo.be.

BDO

CORPORATE

INNOVATIESPIRIT ZET MENS EN TECHNOLOGIE CENTRAAL

Peter Van Laer, de nieuwe CEO van BDO België

Van links naar rechts: Peter Van Laer en Hans Wilmots

Na drie termijnen als CEO van BDO België geeft Hans Wilmots de fakkel door aan Peter Van Laer. De man is digitaal ambitieus. Een must in tijden waar de nieuwe economie de oude uit evenwicht brengt. “Het uitbreiden, ‘future proof’ maken en optillen van de organisatie en haar mensen is het ultieme doel. Zo kan BDO zijn voortrekkersrol spelen in een sector in volle omwenteling.”

Auteur: Ann Celis, Marketing & Communication

Vrijdag 1 oktober 2010

De Limburger Hans Wilmots wordt de nieuwe CEO van BDO België. Hij is dan al meer dan tien jaar lid van het directiecomité. Een van de ambities van de romanist en bedrijfsrevisor is om de naam van BDO prominenter op de kaart te zetten. Zijn woorden toen: “Het bijzonder mooie is dat BDO België nog heel wat ontwikkelingsmogelijkheden heeft.” Hij hield woord.

2017

BDO België viert zijn 50ste verjaardag. Hans Wilmots schrijft: “Niet vaak was het in de economische geschiedenis zó belangrijk om strategisch naar de toekomst te kijken. (...) De uitdagingen zijn gigantisch, want de verandering gebeurt tegen een ongeziene snelheid. Wat zal de invloed van technologie zijn op de tewerkstelling in het algemeen? En hoe zal die in het bijzonder impact hebben op onze bestaande beroepen? (...) Er zijn geen redenen om te twijfelen aan onze eigen kracht, noch om te vrezen dat we ons succesverhaal van het verleden niet zouden kunnen verderzetten. Ik ben er immers heilig van overtuigd dat de loyaliteit – de warme menselijke langetermijnrelatie tussen de medewerkers, de partners en de cliënten van BDO – een garantie biedt voor het succes van ‘BDO 5.0!’”

“Echte verbindingen worden niet gemaakt door algoritmen, ze ontstaan door persoonlijke betrokkenheid.”

Peter Van Laer, CEO van BDO België

Vrijdag 8 december 2017

BDO en Crossroad bundelen de krachten voor meer expertise in innovatie en digitale technologie. Bedrijven hebben naast de traditionele diensten die BDO al vijftig jaar biedt, behoefte aan begeleiding en advies van specialisten rond moderne en digitale technologieën. Crossroad zal BDO helpen die stappen te zetten. Zijn Managing Director, Peter Van Laer: “Bedrijven verwachten creatieve input om hun oplossingen te bouwen en uit te voeren.” De integratie van Crossroad in BDO vertaalt zich vandaag in de nieuwe ‘brand’ BDO Digital (lees ook het kaderstuk op de volgende pagina).

Dinsdag 1 oktober 2019

Peter Van Laer neemt het roer over van Hans Wilmots en wordt de nieuwe CEO van BDO België. De Antwerpenaar heeft ruim dertig jaar ervaring in ICT en digitalisering en wil BDO België voort laten groeien, onder meer door een doorgedreven digitale transformatie van de traditionele economische beroepen en het uitbreiden van geïntegreerde totaaloplossingen voor de cliënt.

KRUISBESTUIVING EN PERSOONLIJKE BETROKKENHEID

Peter Van Laer zal als CEO van BDO België verder timmeren aan de weg die Hans Wilmots negen jaar geleden insloeg. “Technologie wordt meer nog dan vandaag een hefboom om verder te groeien dwars doorheen al onze activiteiten, van Tax en Legal over Audit en Accountancy tot Advisory. We zetten die strategie voort en gaan proberen er nog wat meer vaart in te krijgen. BDO blijft ook openstaan voor acquisities, maar we zullen eveneens heel wat energie steken in zelfstandige groei. Ik blijf de innovatiespirit cultiveren als integraal deel van onze cultuur waar mens en technologie centraal staan. Echte verbindingen worden trouwens niet gemaakt door algoritmen, ze ontstaan door persoonlijke betrokkenheid.”

De voorbije jaren deed BDO acquisities met spelers die volop inzetten op digitale transformatie. Ze verlenen advies op maat bij de conceptuele uitwerking, de implementatie van nieuwe technologie en – uitermate belangrijk – begeleiden de medewerkers. “Vaak stoten bedrijven op een enorme digitaliseringsparadox”, ervaart Peter Van Laer. “Aanzienlijke investeringen in informatietechnologie

vertalen zich niet evenredig in de toename van de productiviteit. Nobelprijswinnaar Robert Solow zei begin jaren 90 al: 'we zien overal computers, behalve in de statistieken over productiviteit'. Vandaag merken we eenzelfde tendens. De voorbije jaren investeerden organisaties fors in automatisering en digitalisering, maar vaak slaan ze daarbij stappen over. Vragen ze zich bijvoorbeeld onvoldoende af of de medewerkers wel mee zijn. Nochtans een doorslaggevende factor voor het welslagen van de transformatie."

"Met Peter kiezen we bewust voor een atypische CEO aan het hoofd van BDO", zegt zijn voorganger Hans Wilmots. "Hij is een doorgewinterd technologie-expert die digitalisering en innovatie ademt. Dat maakt van Peter de geknipte man om de kruisbestuiving tussen alle expertise-domeinen en onze evolutie naar een moderne en innovatieve organisatie te versterken. Op die manier speelt BDO zijn voortrekkersrol in een sector in volle omwenteling."

Dat betekent echter niet dat de focus uitsluitend op nichemarkten, zoals cyber security, cloud en 'platformificatie'-diensten zal liggen. Integendeel, Peter Van Laer heeft de ambitie om vanuit de traditionele activiteiten, waaronder Accountancy, Tax en Legal het multidisciplinair aanbod verder te verbreden en in een aantal niches te verdiepen. Hiermee kan BDO België een antwoord bieden op alle bedrijfsvraagstukken, digitaal én analoog.

"En niet alleen voor de grote corporate bedrijven", benadrukt Hans Wilmots. "Veel kmo's en familiebedrijven ervaren de oprukkende digitalisering met e-commerce, apps, internet of things, big data, Robotic Process Automation (RPA), enzovoort als een bedreiging. Toch biedt die (r)evolutie ook de kleinere spelers kansen om te groeien, om hun klanten beter te servicen, om hun efficiëntie op te krikken. Maar opgelet,

geen technologie om de technologie. Het is belangrijk om in te zetten op zinvolle, haalbare en betaalbare oplossingen."

WERELDWIJDE TOTAALOPLOSSINGEN

Tegelijk wil Peter Van Laer de expertise en ervaring zo breed mogelijk uitdragen. Vandaag speelt BDO België een leidersrol in het middensegment, met bijzondere aandacht voor familiebedrijven. Maar waarom niet nog meer de kracht van zijn wereldwijde netwerk en technologie gebruiken om verder door te groeien op de markt van de grote, internationale ondernemingen? "Het BDO-netwerk telt vandaag 1.602 vestigingen in 168 landen. Dat laat ons toe om de Belgische bedrijven die steeds meer internationaliseren te steunen met onze wereldwijde ervaring. Anderzijds kunnen we de grote corporate bedrijven optimaal van dienst zijn met onze lokale expertise en marktkennis. Het delen van al die best practices leidt tot totaaloplossingen die onze cliënten wereldwijd kunnen inzetten."

Anno 2019 staat BDO België incontour-nabel op de kaart. "En daar mogen we moeten we met zijn allen fier op zijn", beklemtoont Hans Wilmots. "Maar nog belangrijker is dat het vooruitkijken, de innovatiespirit deel geworden zijn van ons DNA. Mens en technologie versterken elkaar in een verhaal waar de klant de hoofdrol speelt. Met Peter aan het stuur kijk ik al vol vertrouwen uit naar het nieuwe hoofdstuk." ■

VRAGEN OVER DE STRATEGISCHE AGENDA VAN BDO?

Interesse om onze nieuwe CEO beter te leren kennen? Neem dan contact op met ons 'Marketing en Communicatie'-team: communication@bdo.be

BDO CROSSROAD > BDO DIGITAL

De digitalisering maakt de wereld tot een zakdoek en morgen is elke keer weer anders dan gisteren. De nieuwe economie brengt de oude uit evenwicht. Je kunt er als bedrijf en ondernemer niet meer omheen. Voor BDO is dat niet anders. Het is zoeken naar het relevante evenwicht tussen opportuniteiten en risico's. Met één doel voor ogen: de cliënten beter dienen door ze centraal te stellen in alle ins en outs, digitaal en analoog.

Enkele jaren geleden al startten we met de eerste stappen in ons eigen 'change traject'. En hoe meer we doorstapten, hoe meer we ons realiseerden dat we nog diepgaander en nog sneller moesten transformeren én digitaliseren. Want wilden we onze cliënten relevant kunnen begeleiden in hun transformatietraject, dan was het belangrijk dat we onze eigen strategie, onze interne organisatie en ons (digitaal) businessplan daarop afstemden.

Een uiterst leerrijke ervaring, maar lang niet altijd even gemakkelijk. Het vraagt een enorme inzet van alle teams terwijl ze het resultaat van al die inspanningen pas zien als alle puzzelstukken zijn gelegd. Bovendien gaan we voor de radicale omwenteling, de maximale digitalisering van onze traditionele metiers en een doorgedreven uitbouw van onze 'Advisory'-diensten.

De vraag die elke bedrijfsleider of ondernemer bij zo'n transformatie wakker houdt, luidt: 'Hoe maak je vandaag een 'verstandige' keuze terwijl de technologie tegen een razendsnel tempo evolueert?' Het is zoeken naar het juiste en relevante evenwicht tussen potentieel en risico. Gemakkelijker gezegd dan gedaan, blijkt uit de cijfers. De helft van de bedrijven voert vandaag een digitale transformatie door, maar het merendeel faalt in de uitvoering. Kortom, de integratie van nieuwe digitale technologie is een complex en ingrijpend proces. Een tanker verander je immers niet zomaar van koers. BDO Digital is de loods waarop u kunt steunen.

“Geen technologie om de technologie.
We zetten in op zinvolle, haalbare en
betaalbare oplossingen.”

Hans Wilmots, vorige CEO van BDO België

Van links naar rechts: Hans Wilmots en Peter Van Laer

TAX

GRENSOVERSCHRIJDENDE FISCALE CONSTRUCTIES IN HET VIZIER

Van link naar rechts: Liesbeth Debusschere
en Olivier Michiels, BDO Tax

Europa verplicht bedrijven, organisaties en dienstverleners zoals BDO om grensoverschrijdende fiscale constructies met potentieel risico op belastingontwijking te melden in een Europese databank. Met nog één jaar te gaan voor de eerste meldingsdeadline, staan nog heel wat vragen open. Het wettelijk kader in België ontbreekt en veel belastingplichtigen zijn zich niet of onvoldoende bewust van de nieuwe verplichting. Tijd om het waarom en hoe nog eens op een rij te zetten.

Auteurs: Liesbeth Debusschere, Manager,
Olivier Michiels, Senior Manager BDO Tax

Grensoverschrijdende fiscale constructies met potentieel risico op belastingontwijking die plaatsvonden tussen 25 juni 2018 en 30 juni 2020, moeten uiterlijk op 31 augustus 2020 worden gemeld bij de Belgische fiscus. Die zal de informatie delen in een Europese databank, toegankelijk voor alle Europese belastingadministraties. Fiscale constructies die worden opgezet vanaf 1 juli 2020 moeten binnen de 30 dagen worden gemeld. De meldingsplicht wordt opgelegd door Europa en rust zowel op u (als belastingplichtige) als op BDO (als tussenpersoon-dienstverlener).

FISCALE TRANSPARANTIE IN EUROPA

Sinds 2011 vaardigt Europa geregeld richtlijnen uit rond administratieve samenwerking in fiscale zaken en de (automatische) uitwisseling van fiscale informatie. Het doel is duidelijk: de fiscale transparantie en uitwisseling van fiscale informatie tussen lidstaten in de EU verhogen om zo 'fiscaal agressief gedrag' te ontraden.

DAC6

Het meest recente initiatief is de Europese richtlijn 2018/822 (25 juni 2018) tot verplichte melding en automatische uitwisseling van grensoverschrijdende constructies. Ook wel DAC6 genoemd – verwijzend naar de Engelse naam van de eerste richtlijn uit 2011 'Directive on administrative Cooperation', kort DAC.

Op basis van die richtlijn valt een geplande constructie onder de meldingsplicht als gelijktijdig aan de volgende twee voorwaarden is voldaan:

- ▶ de constructie heeft een grensoverschrijdend karakter;
- ▶ de constructie bezit ten minste één van de in de richtlijn opgesomde 'wezenskenmerken'. Dat zijn kenmerken die wijzen op een potentieel risico op belastingontwijking.

Er zijn geen uitsluitingen op basis van materialiteit van de constructie of de betrokken partijen, zoals dat wel wordt voorzien voor de 'Country-by-Country'-Rapportering van het BEPS-actieplan (Base Erosion and Profit Shifting) van de OESO.

GRENSOVERSCHRIJDEND KARAKTER

Een constructie is 'grensoverschrijdend' als minstens twee lidstaten of één lidstaat en een niet-Europese lidstaat betrokken zijn. Constructies binnen dezelfde lidstaat of constructies die volledig buiten de Europese Unie plaatsvinden, moeten – in principe – niet worden gemeld. De lidstaten hebben echter de vrijheid om het toepassingsgebied uit te breiden naar binnenlandse constructies.

Om te bepalen of er sprake is van een grensoverschrijdend karakter wordt onder meer gekeken naar de fiscale woonplaats van de deelnemers (bijv. verschillende deelnemers met fiscale woonplaats in verschillende rechtsgebieden) of naar de rechtsgebieden waar de deelnemers hun activiteiten uitoefenen.

WEZENSKENMERKEN

Europa formuleert 'wezenskenmerken' ruim als eigenschappen of kenmerken die wijzen op een potentieel risico van belastingontwijking. En benadrukt dat het gaat om een indicatie van een potentieel risico, geen vermoeden van belastingontwijking.

Er zijn 15 wezenskenmerken. Sommige worden afgeleid uit de opdrachtbrief tussen de deelnemer van een constructie en een tussenpersoon, zoals het bestaan van een geheimhoudingsclausule of een 'success fee'. Andere kenmerken zijn onder meer:

- ▶ het gebruik van een gestandaardiseerde structuur;
- ▶ het verwerven van een verlieslatende vennootschap;
- ▶ een betaling tussen verbonden ondernemingen die aftrekbaar is in hoofde van de betaler en niet belastbaar in hoofde van de ontvanger;
- ▶ internationale herstructureringen;
- ▶ omzetten van vermogen in een andere categorie om zo lagere belastingtarieven (meestal roerende voorheffing) te bekomen;
- ▶ het omzeilen van uitwisseling van gegevens, bijv. door geen aangifte te doen in het UBO-register (lees ook het artikel 'Aangiftetermijn UBO-register verlengd' in To The Point 02/2019);
- ▶ ...

Als algemene regel geldt dat een constructie moet worden gemeld zodra aan één van de genoemde wezenskenmerken wordt voldaan, ook wanneer die niet (louter) fiscaal is geïnspireerd. Voor bepaalde wezenskenmerken hangt de meldingsplicht af van een bijkomende 'main benefit test'. Dat betekent dat de constructie enkel onderworpen is aan de meldingsplicht als het behalen van een belastingvoordeel een belangrijke drijfveer is. Maar die bijkomende test vormt de uitzondering op de regel. Zo is er geen 'main benefit test' voor alle 'transfer pricing'-gerelateerde wezenskenmerken. Die moeten dus altijd worden gemeld.

WELKE BELASTINGEN VALLEN ONDER DAC6?

Het toepassingsgebied van DAC6 is niet beperkt tot directe belastingen. Alle belastingen geheven door lokale overheden (bijv. erf- en schenkbetasting, registratierechten, diverse taksen) vallen binnen het bereik van DAC6. Btw, douane en accijnzen en socialezekerheidsbijdragen vallen wel buiten het toepassingsgebied. Maar ook hier krijgen de Europese lidstaten de vrijheid om het toepassingsgebied met die belastingen uit te breiden.

WIE MOET DE CONSTRUCTIE MELDEN?

In eerste instantie moet de tussenpersoon of dienstverlener de constructie melden. De tussenpersoon wordt heel ruim gedefinieerd als elke persoon die een fiscale constructie bedacht, heeft opgezet of geïmplementeerd ... Of die hulp, bijstand, advies ... verleende bij het opzetten van de fiscale constructie.

De belastingplichtige zelf moet enkel in uitzonderlijke omstandigheden rapporteren. In het bijzonder:

- ▶ wanneer er geen tussenpersoon is. Bijvoorbeeld wanneer de constructie werd opgezet door de eigen fiscale afdeling;
- ▶ als de tussenpersoon buiten de EU is gevestigd. Bijvoorbeeld de betrokken Belgische dochteronderneming van een Amerikaans bedrijf waarbij de fiscale constructie werd ontworpen door en opgelegd vanuit de Amerikaanse moeder en haar fiscale adviseurs;
- ▶ wanneer alle relevante tussenpersonen (fiscale adviseurs, advocaten, notarissen, financiële adviseurs, accountants en revisoren) hun beroepsgeheim kunnen inroepen.

SANCTIES

De richtlijn zelf voorziet geen sancties (enkel in hoofdelijke aansprakelijkheid van de meldingsplichtigen), maar draagt de lidstaten wel op om adequate sancties te voorzien. En die kunnen hoog oplopen, zo bewijst Polen. Als een van de eerste EU-landen die de richtlijn in intern recht heeft omgezet, treedt Polen uiterst streng op en gaat het verder dan de richtlijn verplicht. Ook binnenlandse constructies vallen er onder de meldingsplicht alsook alle belastingen inclusief btw, douane en accijnzen. Niet of incorrect melden beschouwt Polen als een strafrechtelijk misdrijf met boetes tot 4,6 miljoen EUR.

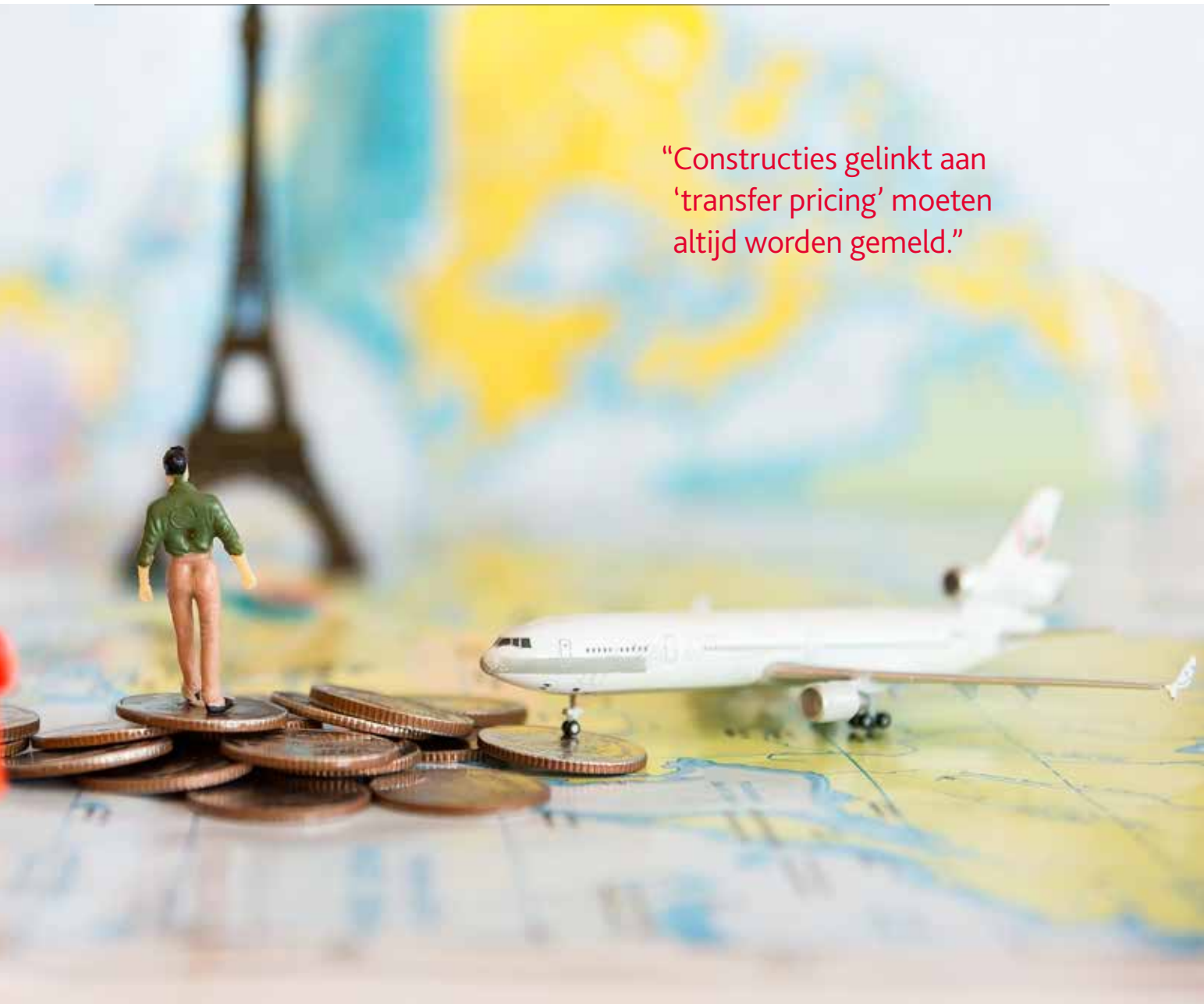
INWERKINGTREDING

Bij publicatie van deze nieuwsbrief zette België de richtlijn nog niet om in intern recht. De Europese lidstaten krijgen hiervoor tijd tot 31 december 2019.

“Het is aan de tussenpersoon (adviseur, advocaat, notaris, accountant ...) om in samenspraak met de cliënt de constructie te melden.”

“Constructies gelinkt aan ‘transfer pricing’ moeten altijd worden gemeld.”

De vraag is of België die deadline zal halen, gezien het huidige politieke klimaat. De richtlijn is hoe dan ook van toepassing vanaf 1 juli 2020. Let wel, vanaf die dag moeten met terugwerkende kracht ook constructies worden gemeld die werden uitgevoerd vanaf 25 juni 2018.

MOEILIJKE OEFENING

De deadline van 31 augustus 2020 lijkt nog veraf, maar u en ik weten dat een jaar zo voorbij vliegt. Hoog tijd dus om actie te nemen en nu al na te gaan of er constructies moeten worden gemeld, of de vereiste informatie bestaat en of (en hoe) die op een efficiënte manier uit de rapporteringssystemen

kan worden gedistilleerd. Dat wordt een moeilijke oefening aangezien er nog geen Belgisch wettelijk kader is. Bovendien krijgen de lidstaten de vrijheid om al dan niet strenger te zijn dan de richtlijn oplegt, wat kan leiden tot uiteenlopende toepassingen en interpretaties.

In de praktijk blijven er dus nog veel vragen open en (praktische) onduidelijkheden bestaan, maar een gewaarschuwd man is er twee waard. ■

VRAGEN OVER DE NIEUWE RICHTLIJN?

Zoekt u hulp bij de analyse van uw situatie? Neem contact op met de specialisten van ons 'International Tax'-team: tax@bdo.be. Zij volgen de evolutie op de voet op.

Van link naar rechts: Liesbeth Debusschere en Olivier Michiels, BDO Tax

TAX

EEN NIEUW INSTRUMENT IN INTERNATIONALE FISCALITEIT

Het zogenaamde multilateraal instrument (MLI) is actie nummer 15 van het BEPS-actieplan (Base Erosion and Profit Shifting) van de OESO. Om de BEPS-aanbevelingen om te zetten, moet in principe elke verdragspartij per dubbelbelastingverdrag zijn akkoord geven. Dat is uiteraard onbegonnen werk. Landen die het MLI ondertekenden, gaan akkoord om de nieuwe regels simultaan in te voeren in de aangeduide bilaterale verdragen zonder heronderhandeling. Het MLI trad in België in werking op 1 oktober 2019.

Auteurs: Liesbeth Debusschere, Manager, Olivier Michiels, Senior Manager BDO Tax

Het MLI is actie nummer 15 van het BEPS-actieplan (Base Erosion and Profit Shifting) van de OESO. Doel van dit actieplan is de bedrijven belastingen te laten betalen in het land waar de winst wordt gemaakt. Het legt specifieke regels op tegen de uitholling van de belastbare grondslag (Base Erosion) en tegen winstverschuiving (Profit Shifting). Die acties hebben een invloed op de nationale wetgeving, maar ook op de dubbelbelastingverdragen (DBVs). Om het BEPS-actieplan snel en efficiënt uit te voeren, werd het MLI in het leven geroepen. Dat moet het toepassingsgebied van de DBVs verduidelijken en misbruik ervan aan banden te leggen. Zo moet het MLI onder meer 'treaty shopping' vermijden, waarbij bijvoorbeeld postbusvennootschappen worden gebruikt om in sommige landen conventionele belastingvrijstellingen te genieten.

Op 26 juni 2019 legde België zijn ratificatie van het MLI neer bij de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling). Dat betekent concreet dat het MLI in België in werking trad op 1 oktober 2019, met rechtsgevolgen ten vroegste vanaf 1 januari 2020. Het MLI laat echter veel flexibiliteit toe, waardoor de toepassing ervan niet altijd eenduidig is.

HET MLI IN DRIE STAPPEN

Om het MLI effectief toe te passen in een specifieke verdragsituatie tussen twee landen moet een aantal stappen worden genomen:

- ▶ **Stap 1 – ratificatie**
Eerst moet worden nagegaan of er een DBV bestaat en of beide landen het MLI hebben ondertekend. Om het MLI toe te kunnen passen, moeten beide landen het ook effectief hebben bekrachtigd. Momenteel ondertekenden 89 landen (per 30 september 2019) het MLI en is het ratificatieproces afgerond voor 35 landen, waaronder België.
- ▶ **Stap 2 – 'Covered Tax Agreements' (CTA)**
Een land kan zelf beslissen op welke van zijn DBVs het MLI van toepassing wordt. Die verdragen worden CTAs genoemd. Beide partijen moeten elkaar als CTA hebben aangeduid. België bestempelt op dit moment 99 van zijn verdragen als CTA.
- ▶ **Stap 3 – bekijken van de ingenomen posities**
Een aantal bepalingen opgenomen in het MLI moet aan de BEPS-minimumstandaarden voldoen. Landen

“Het MLI wijzigt de bestaande bilaterale belastingverdragen niet maar heeft wel invloed op de toepassing ervan.”

kunnen hier niet van afwijken (verplichte bepalingen). Het gaat onder meer over de preambule van de verdragen, de introductie van een 'Principal Purpose Test' (PPT) en het voorzien van een arbitragemethode. De PPT laat de autoriteiten toe om verdragsvoordelen te weigeren wanneer het verkrijgen van een voordeel één van de hoofdoelen van een handeling/transactie is.

Andere bepalingen (optionele bepalingen) formuleert het MLI als aanbevelingen. Een land kan een keuze maken uit verschillende opties of vaak zelfs een voorbehoud maken voor een gehele bepaling (opt-out). De optionele bepalingen worden pas van toepassing als beide landen dezelfde keuze hebben gemaakt. Is dat niet het geval, dan blijft voor dat punt de bestaande bepaling uit het DBV van toepassing. De optionele bepalingen hebben betrekking op de volgende domeinen: hybride mismatches, dubbel inwonerschap, dividendtransacties, meerwaarden op aandelen van vastgoedvennootschappen en de ruimere definitie van 'vaste inrichting'. Lees ook de inzet over de optionele bepalingen die ons land invoert.

“Het MLI krijgt ten vroegste vanaf 1 januari 2020 rechtsgevolgen in België.”

Omdat beide landen de drie stappen moeten doorlopen en ze eenzelfde positie moeten innemen inzake de optionele bepalingen, moet de toepassing van het MLI in een specifieke verdragssituatie dus geval per geval worden bekeken. Bovendien kan België of een verdragspartner zijn voorbehoud bij een optionele bepaling steeds opnieuw intrekken. België deed dat bijvoorbeeld bij de toepassing van de verruimde definitie van de vaste inrichting op zogenaamde 'commissionair structuren'. Kortom, de toepassing van het MLI is een bijzonder evolutief gebeuren.

HET MLI IN DE PRAKTIJK

Het MLI is een complex instrument dat niet genegeerd kan worden binnen verdragssituaties. Het is dan ook belangrijk om na te gaan, zeker voor groepen die in verschillende landen actief zijn, wat het effect is van het MLI op de huidige activiteiten. Het volstaat niet langer om enkel het bestaande dubbelbelastingverdrag te raadplegen.

WELKE OPTIONELE BEPALINGEN KOOS BELGIË?

België koos om de volgende optionele bepalingen in te voeren:

- ▶ een bepaling voor de behandeling van inkomsten verkregen door of via een transparante entiteit;
- ▶ een minimum houdperiode van 365 dagen om te kunnen genieten van het verlaagd tarief voor dividenden van dochterondernemingen;
- ▶ een vrijwaringsclausule om de Belgische soevereiniteit te beschermen om de eigen inwoners te belasten;
- ▶ een uitgebreidere definitie van de 'personele inrichting'. Daarbij wordt nadruk gelegd op hoe het contract tot stand komt. Zo volstaat het dat een persoon een determinerende rol speelt bij het sluiten van de contracten opdat een personele vaste inrichting ontstaat in België. Een onafhankelijke agent kan een personele vaste inrichting zijn wanneer hij lange tijd alleen of quasi alleen optreedt voor één onderneming of groep van verbonden ondernemingen;
- ▶ een anti-fragmentatieregule. Dat betekent dat activiteiten van verschillende verbonden entiteiten moeten worden gecombineerd om na te gaan of er sprake is van een activiteit van voorbereidende aard of hulpwerkzaamheid in België.

Binnen de Belgische context kunnen de wijzigingen aan het MLI als gevolg hebben dat er sneller een vaste inrichting ontstaat in België. Veel hangt uiteraard af van de posities die het andere verdragsland inneemt en hoe streng de nieuwe bepalingen in de praktijk zullen worden geïnterpreteerd.

Het MLI toont in elk geval dat de grensoverschrijdende en internationale fiscaliteit voortdurend in beweging is. ■

VRAGEN OVER DE RECHTSGEVOLGEN VAN HET MLI?

Zoekt u hulp bij de analyse van uw situatie? Neem contact op met de specialisten van ons 'Tax'-team: tax@bdo.be. Zij volgen de evolutie op de voet op.

DIGITAL

ROBOTIC PROCESS AUTOMATION – RPA

Haal virtuele assistenten in huis

Hebt u soms ook het gevoel dat medewerkers-experten vaak talent en tijd verspillen aan repetitieve administratieve taken? Het is meer dan een gevoel. Uit studies blijkt immers dat zo'n 40% (!) van onze manuele taken door RPA-software kunnen worden geautomatiseerd.

Auteur: Walter Vanherle, Partner BDO Advisory, Digital

RPA is geen kortstondige of trendy technologieopstoot. Ze is een opstap naar een doorgedreven digitalisering en een belangrijke hefboom voor de concurrentiekracht van de organisatie of het bedrijf. Billy bewijst die vaststelling. Billy is de roepnaam van een collaboratieve softwarerobot ontwikkeld door een gemengd team van BDO belastingadviseurs en BDO Digital consultants. Billy neemt alle monotone, handmatige handelingen over van Kelly, onze menselijke btw-experte. Zo krijgen Kelly en de collega's de handen vrij om zich samen met de klanten op de uitzonderingen te concentreren en hen advies te geven over de btw-wetgeving. Bovendien handelen Billy en de collega's nu samen klantendossiers af in minder dan 30 minuten. Dat is zowat vier maal sneller dan voorheen.

WAT IS (DE MEERWAARDE VAN) RPA?

Herkent u het volgende proces: de boekhouding ontvangt een factuur, op papier of in elektronisch formaat via mail. Die wordt manueel in het boekhoudprogramma ingevoerd of ingescand. Soms gaat de factuur al dan niet geprint naar de verantwoordelijke medewerker voor goedkeuring. De print vertrekt vervolgens

naar de betaaldienst waar een medewerker de factuur leest, de goedkeuring controleert en de data in het betaalprogramma – of eerst nog in een Excel-sheet – invoert. De factuur is nu klaar voor betaling, volgens de vooraf bepaalde betaaltermijnen en -voorwaarden. De boekhouding zet de betaling van de verschillende facturen in batches klaar, doet een laatste controle, verwijdert eventuele dubbels en stuurt de finale facturen in bulk door naar de bank voor betaling.

Het bovenstaande proces wordt dan wel efficiënt beheerd en met behulp van geïntegreerde software uitgevoerd, maar – geef toe – van automatisatie is weinig sprake. Bovendien zijn, ondanks verregaande informatisering en digitalisering, in veel bedrijven de systemen nog niet allemaal optimaal op elkaar afgestemd. Om bedrijfsprocessen alsnog end-to-end uit te voeren, worden de gegevens uit meerdere systemen en toepassingen opgevoerd of ingevoerd. Noodzakelijk, maar verre van efficiënt. Tijd dus voor RPA of softwarebots.

Denk bij het woord 'robot' echter niet meteen aan een metalen humanoïde die naast het bureau van een medewerker komt zitten. RPA-bots

“RPA-bots
verlossen ons
van de taken
die we liever
nooit meer
zouden doen.”

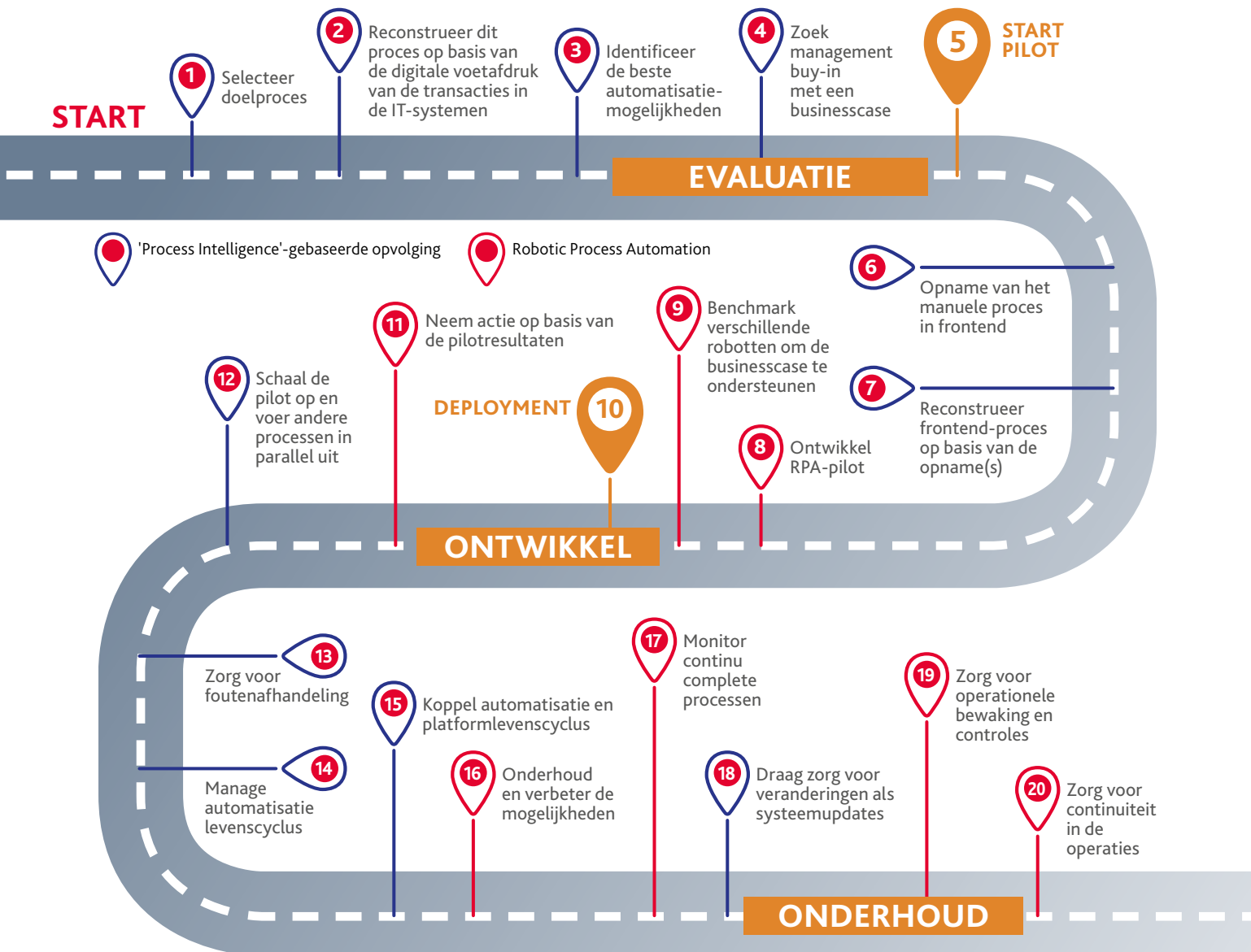
Walter Vanherle, Partner BDO Digital

DEFINITIE RPA

Het Institute for Robotic Process Automation (IRPA) definieert RPA als “de toepassing van technologie die werknemers in een bedrijf toelaat om via computersoftware, of een 'robot', transacties binnen bestaande of nieuwe processen uit te voeren, data te bewerken, antwoorden te triggeren en te communiceren met andere digitale systemen, data te capteren en te interpreteren”.

THE FAST LANE NAAR RPA-SUCCES

DENK MET HET EINDE IN ZICHT, START SLIM, SCHAAL NAAR MOGELIJKHEDEN

IDENTIFICEER NIEUWE PROCESSEN

REST-AUTOMATISATIE

De RPA-bot helpt automatiseren zonder dat u alle bestaande software overboord moet gooien. Integendeel. RPA automatiseert wat de 'sleutel'-toepassingen overlieten en legt er een schil bovenop waarin de acties van de medewerker worden geïmiteerd. Zo leert de robot keyboardtoetsen aanslaan, muisbewegingen, klikken, informatie lezen van schermen (de inhoud van een Excel-sheet bijvoorbeeld), ... Kortom, RPA leest, interpreteert en verwerkt informatie op dezelfde manier zoals een medewerker dat doet.

of softwarebots steunen op computeralgoritmes die routinetaken van mensen overnemen en ze vervolgens snel(ler) en preciezer uitvoeren. Het 'lezen' van een pdf-document of e-mail, het ophalen van gegevens uit verschillende bronssystemen, het overtuiken van cijfers uit een Excel-sheet naar een webapplicatie, ... zijn kandidaat-processen voor 'robotic automation'. Softwarebots krijgen de opeenvolgende activiteiten en regels die de werknemer volgt, aangeleerd: ze loggen in, lezen en kopiëren de data

en voeren die data vervolgens in het doelscherm van andere interne of externe systemen in.

Voorbeelden van toepassingen in financiële, HR en logistieke administratieve processen zijn legio: het voorbereiden en invoeren van btw-aangiftes in nationale en Europese overheidsystemen, het invoeren van vakantie- en ziektedagen in systemen van het sociaal secretariaat (naast het opladen van wijzigingen), het overzetten van prijsgegevens uit de

websystemen van de transporteurs in het eigen planningssysteem, overzetten van data tussen niet-gekoppelde systemen waar een API-interface (Application Programming Interface of 'programma-tot-programma'-communicatie) nog ontbreekt, enzovoort.

GEEN JOBDESTRUCTIE, WEL OPPORTUNITEIT

In tegenstelling tot wat doemdenkers beweren, staat RPA niet gelijk aan jobdestructie. RPA heeft wel invloed op de rol van de mens. Hij wordt verlost van 'saai' repetitieve taken waardoor hij zich kan focussen op de 'uitzonderingen' en meer tijd krijgt voor het geven van advies. Vaardigheden dus waarover RPA-bots niet onmiddellijk beschikken. Anders gezegd, het echte potentieel van de technologie zit hem in het feit dat de medewerkers extra ruimte krijgen voor andere, meer kennisgedreven of creatieve opdrachten met een hogere toegevoegde waarde. De jobinhoud moet dan wel opnieuw worden gedefinieerd, en dat vraagt bijscholing en training. Met de juiste aanpak en begeleiding vormt RPA geen bedreiging, maar net een opportuniteit.

ONBEKEND MAAKT (SOMS) ONBEMIND

Om de werkelijke impact en verandering van de RPA-oplossing op de werkvloer aan te tonen, mikken onze experts met een doelgerichte RPA-pilot op taken die heel herkenbaar zijn en die bij de medewerkers (zowel de 'zender' als de 'ontvanger' van de data of informatie) weinig weerstand zullen oproepen. De pilot moet hen overtuigen dat ze dankzij hun virtuele assistent hun opdrachten tijdig, foutloos en dus efficiënter kunnen uitvoeren.

Tegelijk nodigen we met de pilot de verantwoordelijken van de verschillende afdelingen of departementen binnen de organisatie uit om mee na te denken over gelijkaardige processen en taken die in aanmerking kunnen komen voor RPA. Van die opgelijste taken evalueren we de haalbaarheid van een RPA-automatisatie op zowel technisch, procesmatig als economisch vlak.

Ten slotte bepalen de RPA-project-businesssponsor(s) – vaak de business- en IT-verantwoordelijken – in overleg

WANNEER RENDEERT EEN RPA-OPLOSSING MAXIMAAL?

- 1 Het proces is standaard met bekende databronnen en -bestemming(en). Het is tegelijk uiterst arbeidsintensief en wordt gekenmerkt door een hoge frequentie van invoer met veel datapunten.
- 2 Het proces volgt specifieke regels waarvoor geen bijkomende menselijke logica is vereist.
- 3 Het proces moet 24/7 (inclusief vakantiedagen), precies op tijd en altijd worden uitgevoerd.
- 4 Het proces vergt veel schermafhandelingen met lange wachttijden in de schermwisselingen.
- 5 Het proces moet de inhoud van niet-standaard mailberichten interpreteren.
- 6 De schermbehandeling wordt gebruikt in een Virtuele Terminal Omgeving, bijv. Citrix.

Lees ook onze white paper 'Robotic Process Automation – RPA. Haal de robot uit de mens' op advisory.bdo.be/rpa, en de steekkaart 'Klaar voor Robotic Process Automation?' die u bij deze nieuwsbrief vindt.

met onze experts de processen of taken die prioritair in aanmerking komen voor automatisatie. Bij elk afzonderlijk RPA-proces vragen we de betrokken medewerkers voortdurend om input en feedback. Het management communiceert over de positieve impact van de RPA-oplossing op de jobtevredenheid en de businessresultaten. Eventuele weerstanden binnen het bedrijf of de organisatie worden in overleg en aan de hand van concrete voordelen weggenomen. Wie wil immers geen persoonlijke (virtuele) assistent?

KOSTENEFFICIËNTE INVESTERING

RPA vereist geen gigantische budgetten en kan op korte tijd worden gerealiseerd. Onder meer omdat de bestaande applicaties ('legacy'-systemen) niet moeten worden aangepast (lees ook de inzet 'Rest-automatisatie' op p. 16). RPA-bots vormen bovendien een complementaire oplossing of een alternatief voor onbestaande of complex te realiseren gegevensuitwisseling. BDO Digital ontwikkelde een specifieke businesscase-aanpak. Aan de inkomstzijde becijferen

LINEAS, 4 RPA-BOTS NEMEN VANDAAG 20 TAKEN OVER

Lineas is de grootste particuliere spoorvrachtoperator in Europa en overtuigt bedrijven om hun goederentransport van de weg naar het spoor te verplaatsen – een troef voor de mobiliteit en het klimaat. De snelle groei van een Belgische naar een Europese speler vereist een bedrijfsmodel dat schaalbaar is, met de nodige veranderingen van dien op zowel korte als lange termijn. De technologische impact is aanzienlijk en wordt onder meer dankzij de inzet van RPA een haalbare kaart.

"RPA brengt zuurstof in de organisatie waardoor we medewerkers verlossen van routineuze manuele taken of van opdrachten die mensen in de nabije toekomst onmogelijk nog zelf kunnen uitvoeren", getuigt Mark Geuens, CIO van Lineas. Het RPA-project startte met een pilot in het Cargo Operations Center. Daarna werd gebrainstormd over de RPA-mogelijkheden binnen andere afdelingen. "Tegenwoordig gebruiken bijna alle afdelingen één of meer RPA-bots, met als grootste voordelen: efficiëntiewinsten, hogere procesbetrouwbaarheid, kwaliteitsverbetering en meer gemotiveerde medewerkers. Iedereen wint."

De onmiddellijke winst in efficiëntie, gemoed, cash of kwaliteit die elke operationele bot realiseert - vandaag zijn dat er vier -, is positief en wordt continu nauwlettend opgevolgd. De voordelen van het 'downstream'-proces (zoals hogere datakwaliteit en meer volledige data) werden (nog) niet becijferd, maar zijn er zeker wel. RPA-bots zijn nooit een einddoel op zich, maar helpen enorm in een omgeving die zwaar inzet op digitale transformatie. Wetende dat zo'n transformatie niet in enkele maanden kan worden gerealiseerd. "Met twintig geautomatiseerde processen is een globale break-even, uitgedrukt in tijdwinst en kostenbesparing, in minder dan twaalf maanden gerealiseerd", weet Mark Geuens.

De beslissing om met BDO Digital samen te werken, steunt behalve op de technologische expertise ook op de pragmatische benadering. RPA implementeren overstijgt immers de technologie op zich. Hoe de technologie op de juiste manier inzetten, is minstens even belangrijk. "Het was een logische stap om eerst alle sleutelfiguren samen te brengen. Zowel RPA-experten als mensen die procesmatig en businessgericht kunnen meedenken."

Even doorslaggevend om voor BDO Digital te kiezen, was volgens Mark Geuens "de gefaseerde aanpak met de continue focus op de meerwaardecreatie voor onze business. Aan de hand van snelle assessments werden de processen die het meeste baat hebben bij een robotisatie, met voorrang uitgerold."

"De RPA-bot helpt automatiseren zonder dat u alle bestaande software overboord moet gooien."

onze experts de directe en indirecte voordelen van de opgelijste taken en processen die in aanmerking komen voor RPA. Dat zijn vaak taken binnen verschillende afdelingen (finance, logistiek, klantenbeheer, ...). Aan de kostzijde becijferen we de investering in het 'trainen' van de robot-taken, de benodigde RPA-software en de IT-infrastructuur.

STAP VOOR STAP

De RPA-technologie is snel te implementeren aangezien er geen of weinig codering of programmering aan te pas komt. De uitbouw kan meegroeien met de budgettaire haalbare processen. Een gouden tip: begin met één softwarerobot die één opdracht of taak van een medewerker moet overnemen. Denk aan een reeks handelingen, zoals de

Walter Vanherle, Partner BDO Digital

input van facturatiegegevens. Daarna kan de oplossing worden opgeschaald naar andere taken binnen de organisatie. En kunnen die verder worden uitgebreid naar complete processen. Als RPA op grote schaal wordt toegepast, groeit de nood aan een Center of Excellence (CoE). Dat team vormt de verzameling van alle kennis binnen het RPA-project en bestaat uit de businessanalist(en), de infrastructuurconsultant, de RPA-ontwikkelaars en de projectmanager(s). ■

LIANTIS, RPA ALS STRUCTURELE OPLOSSING

Nog niet zo heel lang geleden deden Liantis Sociaal Verzekeringsfonds voor Zelfstandigen en Liantis Ondernemingsloket een beroep op BDO Ideas at Work voor een grootschalig procesoptimalisatieproject. Toen ging ook de bal aan het rollen over de mogelijkheden van RPA.

“Door onze processen gedetailleerd in kaart te brengen, werd zichtbaar hoeveel processen repetitieve handelingen bevatten”, herinnert de Directeur Organisatie & Kwaliteit, Karel Van den Eynde, zich. “Tegelijk stelden we een hoge werklast bij onze teams vast. Op dat moment kwam het voorstel van BDO om beide issues aan te pakken met RPA.”

“Daarna ging het snel”, zegt Michel Neirinckx van BDO IAW. “Na enkele weken had het sociaal verzekeringsfonds zijn eerste ‘proof of concept’ gebouwd, een vrij eenvoudige pilot die aantoonde dat de RPA-software vlot op de Citrix-omgeving van Liantis kon draaien.” “Hét signaal om een volledig proces te robotiseren”, gaat Karel Van den Eynde verder. “Zo automatiseerden we alle repetitieve handelingen nodig om de pensioenberekeningen te simuleren. Door die uit handen te nemen van onze medewerkers krijgen zij meer tijd om zich toe te leggen op de analyse van de simulatie en het advies aan de klanten.”

Het succes van die tweede stap leidde naar de volgende fase: de zoektocht naar andere taken en processen die in aanmerking komen voor RPA om die vervolgens volgens prioriteit te rangschikken. Karel Van den Eynde: “Belangrijke criteria daarbij waren tijdsbesparing, stabiliteit van het proces en de impact op de klanten- of werknemerstevredenheid. Na die oefening stonden er vijf prioritaire projecten op ons RPA-verlanglijstje. Ze worden momenteel een voor een met succes geïmplementeerd.”

De volgende stap? RPA zal in de toekomst een structurele oplossing worden om repetitieve processen te robotiseren waarvoor een klassieke IT-ontwikkeling te duur blijkt. Of omdat de beschikbare IT-resources nodig zijn voor projecten met een hogere prioriteit. “Bovenaan onze agenda staat nu de uitwerking van een RPA-policy of -governance”, zegt Karel Van den Eynde. “Daarin geven we antwoorden op vragen als: Welke RPA-expertise moet Liantis in huis uitbouwen en wat besteden we uit? Welke rollen en processen zijn nodig om RPA-projecten te beheren en om onze robotportefeuille te onderhouden?” Kortom, RPA heeft zijn vaste plaats verworven binnen Liantis.

WELKE RPA VOOR WELKE TAKEN?

BDO Digital onderscheidt vier types RPA-bots:

1 De efficiëntiebots ontlasten mensen van monotone en repetitieve taken zodat ze zich kunnen toelagen op opdrachten met meer toegevoegde waarde. Het voordeel? Hoger rendement binnen dezelfde tijdspanne, foutloos en compleet afhandelen van het proces met alle bijkomende ‘downstream’-voordelen binnen dat totale proces.

2 De ‘mood’-bots zorgen voor zuurstof in de betrokken werkomgeving. Het businessvoordeel? Vermijden van personeelsverloop omwille van arbeidsontevredenheid door de aard van de taak/taken. De kostenbesparing op het vlak van rekrutering en opleiding staat aan de inkomstzijde van de economische evaluatie.

3 De cashbots zorgen voor een ‘quick win’ en verwerken een berg data die een mens onmogelijk kan behandelen op een volgehouden manier. Cashbots automatiseren dus vaak ‘nieuwe’ taken die tot dan toe niet door een medewerker of andere haalbare/betaalbare oplossing konden worden gerealiseerd. Hun levensduur is soms tijdelijk (3 tot 6 maanden), de tijd nodig om een structurele oplossing uit te rollen.

4 De ‘springer’-bots ten slotte nemen een eenmalige taak op zich en zijn op heel korte tijd te implementeren dankzij het hergebruik van deeltaken van andere RPA-scripts. Denk aan het eenmalig overzetten of inbrengen van data of aan het meten van antwoordtijden van (web)applicaties.

VRAGEN BIJ EEN COMPLEXE DIGITALE TRANSFORMATIE?

Nood aan (RPA)automatisatie? Hulp nodig bij het kiezen van de technologie? Nood aan een tweede opinie? Neem contact op met de specialisten van BDO Digital en BDO IAW: walter.vanherle@bdo.be of michel.neirinckx@bdo.ideasatwork.be

Ze hebben inzicht in en ervaring met de innovatieve mogelijkheden van procesanalyse en -automatisering, dataverwerking en ‘advanced analytics’, en met het vereiste organisatie- en veranderingsmanagement.

FAQ

HOE MOETEN CRYPTOVALUTA BOEKHOUDKUNDIG EN FISCAAL WORDEN VERWERKT?

Het belang van cryptovaluta of virtuele munten nam de voorbije jaren aanzienlijk toe. Maar het gebrek aan duidelijke nationale en internationale richtlijnen voor de waardering en weergave ervan in de jaarrekening, leidde tot uiteenlopende praktijken. Onze BDO-experts scheppen duidelijkheid in het kluwen van wat kan en (niet) mag.

Auteurs: Dirk Vandendaele, Partner BDO Accountancy,
Alexandra Martin, Senior Advisor, Stijn Rasschaert, Partner BDO Tax

MOETEN VIRTUELE MUNTEN WORDEN GEOEKT IN DE BALANS?

De jaarrekening moet een getrouwe weergave zijn van het vermogen, de financiële positie en het resultaat van een vennootschap. Het lijkt ons dan ook logisch dat vennootschappen die een portefeuille aan virtuele munten aanhouden, dat ook tot uiting te brengen in hun balans.

Echter, tot op heden bestaan daarvoor weinig tot geen richtlijnen. Bij wijze van voorbeeld: de ASBJ (Accounting Standard Board of Japan) sprak zich als één van de weinige instellingen uit over deze problematiek en beschouwt virtuele munten als betaalmiddelen die moeten worden geboekt onder een afzonderlijke activarubriek van de balans.

'SECURITY TOKENS' VS. 'UTILITY TOKENS'

Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen 'security (of effecten-) tokens' en 'utility tokens'.

Security tokens (zoals de bitcoin) kunt u vergelijken met aandelen in een onderneming of financiële middelen. Eenvoudig gesteld, security tokens zijn verhandelbare rechten die een financiële waarde vertegenwoordigen.

Utility tokens geven de houder het recht om in ruil voor de utility token een bepaald goed of dienst te ontvangen van de uitgever van de token. Een utility token kan dus op uiteenlopende manieren zijn gestructureerd. Zo verschillen de inmiddels bestaande utility tokens sterk van elkaar qua inhoud en structuur.

WAT IS VOORLOPIG DE AANGEWZEN BOEKHOUDKUNDIGE VERWERKING IN BELGIË?

De Belgische Commissie van Boekhoudkundige Normen (CBN) gaf in mei 2019 een ontwerpadvies ter publieke consultatie. In functie van de bemerkingen die de CBN ontvangt, zal het dat ontwerpadvies na de zomer 2019 in een finaal advies omzetten. Het CBN-advies beperkt zich tot een voorzichtige bespreking van security tokens die geen recurrente opbrengst genereren. Het is voorlopig niet duidelijk of en in welke mate het ontwerpadvies nog verder zal worden uitgebreid naar de andere soorten cryptovaluta.

Het CBN voorziet in haar ontwerpadvies drie mogelijkheden. In ieder geval moet bij elke optie een portefeuille aan virtuele munten onder het vlottend actief worden geboekt.

1 Als een vennootschap security tokens kocht met overtollige liquiditeiten – in de hoop de virtuele munten op termijn te verkopen met een meerwaarde – dan kunnen ze worden geboekt onder de rubriek 'Overige beleggingen'. Hoewel de CBN expliciet alleen die security tokens

behandelt die geen periodieke opbrengsten genereren, zijn wij van mening dat u ook de security tokens die wel een periodieke opbrengst genereren (zoals de cryptomunt NEO) onder dezelfde balanspost kunt boeken.

2 Bestaat de activiteit van de onderneming specifiek uit de aan- en doorverkoop van cryptovaluta (dat is het geval voor een vennootschap die een tradingplatform uitbaat) dan moeten de munten in eigendom van zo'n vennootschap onder de rubriek 'Voorraden' worden geboekt. De diverse munten die het tradingplatform inkoopt als buffer om onmiddellijk op een vraag naar een bepaalde cryptovaluta te kunnen beantwoorden, moet u dan beschouwen als handelsgoederen.

3 Stel dat een onderneming haar eigen cryptovaluta creëert en die munt gebruikt om transacties binnen de groep te betalen, dan moet die munt worden geregistreerd onder de rubriek 'Vorderingen en schulden', net als 'gewoon' geld.

“Een portefeuille aan virtuele munten moet onder het vlottend actief worden geboekt.”

KUNNEN OF MOETEN WAARDECORRECTIES OP CRYPTOVALUTA WORDEN GEBOEKT?

Het antwoord op deze vraag hangt af van de toepassing (zoals we die hierboven beschreven). Er zijn dus opnieuw drie mogelijkheden:

1 Op geldbeleggingen moet een waardevermindering worden geboekt als hun realisatiewaarde op afsluitdatum lager is dan de aanschaffingswaarde.

2 Eenzelfde logica geldt voor voorraden als de marktwaarde op de inventarisdatum lager is dan de aanschaffingswaarde.

3 En wat met de waarderingsregels voor vorderingen en schulden? Die worden opgenomen in de balans tegen nominale waarde. Er kunnen waardeverminderingen worden geboekt wanneer hun realisatiewaarde op datum van jaarafsluiting lager is dan hun boekwaarde. Mocht op een later tijdstip blijken dat de eerder aangelegde waardevermindering niet meer terecht is, dan zal die waardevermindering boekhoudkundig moeten worden teruggenomen.

Positieve, niet gerealiseerde verschillen in waarde (zogenaamde herwaarderingsmeerwaarden) mogen niet worden geboekt, zo bepaalt het Koninklijk besluit van 29 april 2019 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen.

HOE WORDEN MEER- OF MINDERWAARDEN DIE VENNOOTSCHAPPEN OP CRYPTOMUNTEN REALISEREN, BEHANDELD?

Als een vennootschap met haar overtollige liquiditeiten security tokens koopt om ze na verloop van tijd opnieuw te verkopen, dan zal de winst door die de verkoop belastbaar zijn. Het Wetboek Inkomstenbelastingen (WIB 92) voorziet immers geen expliciete vrijstelling. Realiseert de vennootschap een minderwaarde, dan zal die minderwaarde aftrekbaar zijn.

Dezelfde redenering gaat op voor de vennootschap die een tradingplatform uitbaat

en die winst of verlies zou genereren op de security tokens die zij tijdelijk op haar balans houdt om tegemoet te komen aan de vraag naar bepaalde tokens. De gerealiseerde meerwaarde zal belastbaar zijn, de gerealiseerde minderwaarde aftrekbaar.

Als de vennootschap haar vorderingen of schulden zou realiseren met een meer- of minderwaarde dan gelden dezelfde fiscale principes: de meerwaarde wordt belast, de minderwaarde is aftrekbaar.

WAT MET (NIET-GEREALISEERDE) WAARDEVERMINDERINGEN EN HERWAARDERINGSMEERWAARDEN?

Als een vennootschap een waardevermindering aanlegt op cryptovaluta, dan zal die waardevermindering fiscaal aftrekbaar zijn. Voor de fiscale behandeling van de waardevermindering maakt het niet uit of de cryptovaluta het karakter hebben van een geldbelegging, een voorraad of een vordering of schuld.

Aangezien het bij wet verboden is om een herwaarderingsmeerwaarde te boeken op geldbeleggingen, voorraden of vorderingen, is er bijgevolg ook geen sprake van een fiscale belastbare basis.

“Als een vennootschap een waardevermindering aanlegt op cryptovaluta, dan zal die waardevermindering fiscaal aftrekbaar zijn.”

WAT IS EEN CRYPTOMUNT?

Een cryptomunt is een digitale munt die zonder tussenkomst van banken en overheden voor onder andere betalingen wordt gebruikt. De rol van de banken en overheden wordt overgenomen door een decentraal netwerk van computers (de zgn. 'nodes'), waarbij elke node de volledige geschiedenis van alle transacties bijhoudt. De goedgekeurde transacties worden in een speciaal protocol gestructureerd (de zogenaamde blockchain). De geschiedenis van die ketting van data kan niet worden aangepast en ook het proces in het heden kan niet worden beïnvloed.

De bekendste virtuele munt is ongetwijfeld bitcoin. Bitcoin kan uitsluitend worden gebruikt om betalingen over de bitcoinblockchain te laten verlopen. Naast bitcoin bestaan er nog meer dan 2.000 andere cryptomunten (Ethereum, NEO...) waarvan er ongeveer 1.000 op een eigen blockchain draaien. Het merendeel van die munten (hebben een eigen blockchain) of tokens (zijn gebouwd op een bestaande, niet-eigen blockchain) worden niet alleen gebruikt om betalingen te doen, maar omvatten ook 'smart contracts' of geven recht op bepaalde diensten. Ondanks de grote verscheidenheid hebben ze één gezamenlijke en belangrijke eigenschap: ze worden decentraal beheerd. Dat betekent dat geen enkele partij een beslissende invloed op de munt(en) kan uitoefenen.

VRAGEN OVER HOE U CRYPTOVALUTA FISCAAL OF BOEKHOUDKUNDIG MOET VERWERKEN?

Meer uitleg over hoe u zelf cryptovaluta kunt gebruiken of de voor- en nadelen ervan? Neem contact op met onze specialisten: dirk.vandendaele@bdo.be, alexandra.martin@bdo.be of stijn.rasschaert@bdo.be

AUDIT & ASSURANCE

FRAUDE IN BELGIË: DE CIJFERS!

Uit ons recent onderzoek naar de fraudeproblematiek blijkt dat weinig bedrijven zich bewust zijn van het risico dat ze lopen. Vaak halen enkel ernstige fraudegevallen bij bekende multinationals of overheden de media. Vaktijdschriften of specifieke studies op hun beurt behandelen de problematiek meestal op wereldwijd niveau. Wat met de Belgische bedrijven? In welke mate zijn zij slachtoffer van fraude? Onze (anonieme) studie bij 190 Belgische ondernemingen met een omzet van 5 tot meer dan 500 miljoen EUR geeft inzicht.

Auteur: Jean-François Bernard, Senior Manager BDO Audit & Assurance, Forensic & Litigation Support

Uit de bevraging blijkt dat 21% van de bedrijven slachtoffer was van ten minste één geval van fraude in de voorbije vijf jaar, 45% maakte een poging tot fraude mee, maar slaagde erin schade te vermijden. Slechts 34% werd niet met fraude geconfronteerd. De 21% slachtoffers moet trouwens als een minimumpercentage worden beschouwd, want de meeste gemelde fraudegevallen dateren van minder dan 12 maanden geleden. Hoewel de cijfers nog altijd hoog liggen, daalt het aantal fraudegevallen in vergelijking met de resultaten van ons vorig onderzoek van 2018. Toen liet nog 32% van de bevroagde bedrijven verstaan dat het de afgelopen vijf jaar fraudeslachtoffer was.

DE KOST VAN FRAUDE

De gemiddelde schade veroorzaakt door fraude bedraagt zo'n 200.000 EUR. Dat bedrag werd tijdens het vorige onderzoek geschat op 150.000 EUR. Hoewel het aantal fraudegevallen daalt, neem de schade sterk toe. Dat bedrag houdt trouwens enkel rekening met de gestolen geldsom, maar fraude kan ook leiden tot indirecte financiële schade, zoals de onderbreking van de businesscontinuïteit, een gerechtelijke procedure of imago- of reputatieschade. Van de opgelopen schade blijft 85% onder de 100.000 EUR. Is de fraudeur echter een medewerker dan loopt de schade gemiddeld zes keer hoger op dan bij fraude door een derde of externe partij.

MEEST FREQUENTE FRAUDEGEVALLLEN

Hacking is de fraudevorm die bij bedrijven het meest effectieve schade veroorzaakt. Goed voor liefst 29% van

de fraudegevallen leidt tot daadwerkelijke schade. Die vorm wordt op de voet gevolgd door frauduleuze betalingen die we onder de algemene noemer 'valse facturatie' catalogeren (25%) en diefstallen van niet-contante activa (23%). Andere grote fraudevormen, zoals diefstal van inkomsten, corruptie, vervalsing van de financiële staten en identiteitsdiefstal (beter gekend als CEO-fraude) zijn veel zeldzamer. De fraudevorm die het vaakst voorkomt is CEO-fraude (39%). Maar heel veel pogingen slagen niet. CEO-fraude veroorzaakt slechts in 4% van de gevallen ook daadwerkelijk schade.

FAVORIETE DOELGROEPEN VAN FRAUDEURS

Van alle gemelde fraudegevallen gebeurt 51% in bedrijven met een jaaromzet van meer dan 100 miljoen EUR, terwijl die bedrijven 44% van de pogingen ondervinden en 35% van de steekproef uitmaken. Die ondernemingen krijgen dus ongeveer twee keer vaker af te rekenen met fraude dan de kleinste bedrijven (65% van de respondenten voor 49% van de fraudegevallen). Die vaststelling verrast wellicht, aangezien wordt verwacht dat kleinere organisaties a priori over beperktere controleprocedures en middelen voor fraudebestrijding beschikken, en dus een gemakkelijker doelwit vormen. Het omgekeerde kunnen we verklaren door de grotere betrokkenheid van het management en de aandeelhouders bij het dagelijks beheer. In grotere bedrijven daalt de verantwoordelijkheidszin door de sterkere fragmentatie van taken en functies.

DE VASTSTELLING VAN FRAUDE

Bijna de helft van de gemelde fraudegevallen wordt bij toeval ontdekt of pas na een aangifte. Dat betekent dus via wegen waarover het bedrijf zelf geen controle heeft. Voor het overige

21%

VAN DE BEDRIJVEN WAS SLACHTOFFER VAN TEN MINSTE ÉÉN GEVAL VAN FRAUDE IN DE VOORBIE VIJF JAAR

€200.000

GEMIDDELTE SCHADE VEROORZAAKT DOOR FRAUDE

29%

VAN DE FRAUDEGEVALLLEN GEBEURT DOOR HACKING

25%

DOOR FRAUDULEUZE BETALINGEN

23%

DOOR DIEFSTALLEN VAN NIET-CONTANTE ACTIVA

45%

VAN DE FRAUDE WORDT GEPLEEGD DOOR MEDEWERKERS VAN HET BEDRIJF

“Bijna de helft van de gemelde fraudegevallen wordt bij toeval ontdekt of na aangifte.”

VRAGEN OVER

FRAUDEBESTRIJDING?

Zoekt u hulp bij de risicoanalyse van uw situatie? Neem contact op met de specialisten van ons 'Forensic & Litigation Support'-team: stephane.godde@bdo.be, wim.verbelen@bdo.be of jean-francois.bernard@bdo.be

komt de fraude doorgaans (33% van de gevallen) aan het licht door de controle van documenten. Denk aan de controle van aankoopfacturen, de analyses van de evoluties van de boekhoudkundige rekeningen, de opvolging van de geannuleerde verkooptransacties of afwijkingen in de inventaris.

DE FRAUDEPLEGERS

Uit ons onderzoek blijkt dat 45% van de fraude wordt gepleegd door medewerkers van het bedrijf in ruime zin van het woord. Dat percentage loopt zelfs op tot 59% als we geen rekening houden met cybercriminaliteit. Zijn bepaalde functies meer geneigd tot fraudepleging dan andere? Neen. Elke afdeling kent zijn fraudetype. Inkomsten worden meestal gestolen door iemand van de commerciële

“Pogingen tot CEO-fraude komen nog steeds het vaakst voor (39%).”

dienst, niet-contante activa worden verduisterd door een productiemedewerker, corruptie wordt gepleegd door een persoon van de aankoopdienst en frauduleuze betalingen of de vervalsing van de financiële staten gebeuren het vaakst op de boekhouding.

FRAUDE VOORKOMEN

Kijken we naar de controlemaatregelen die bedrijven getroffen door fraude hebben ingevoerd en de maatregelen bij ondernemingen die zich wisten te beschermen, dan merken we weinig tot geen verschillen. Controles alleen volstaan niet. Ze moeten correct worden uitgewerkt en voortdurend worden toegepast. Een voorbeeld: van de fraudeslachtoffers zegt 80% dat het systematisch een dubbele goedkeuring van facturen en betalingen toepast. Toch leert de ervaring dat zo'n maatregel de zwakke plekken niet elimineert. De dubbele goedkeuring sluit niet uit dat een valse factuur alsnog wordt betaald. De controle kan immers om tal van redenen foutlopen. De goedkeuring slaat enkel op facturen, niet op creditnota's. Of er worden uitzonderingen toegelaten wanneer bepaalde leden van de goedkeuringsketen afwezig zijn. Bepaalde types uitgaven worden sowieso niet dubbel goedgekeurd. De medewerker die het betalingsvoorstel goedkeurt, krijgt geen kopie te zien van de eigenlijke facturen. Twee betaalkaarten zijn in de praktijk in handen van eenzelfde persoon, enz.

Daarnaast stelt ons onderzoek vast dat de antifraudestrategie te weinig gericht is op interne fraude. Liefst 56% van de fraudepogingen leidt tot schade wanneer de fraudeur deel uitmaakt van het bedrijf, tegenover slechts 13% wanneer het gaat om een externe fraudeur.

Bij het zoeken naar een adequate bescherming is het evenwicht tussen kosten en risico's van fundamenteel belang. Sommige maatregelen brengen nauwelijks extra kosten met zich mee, zoals het invoeren van een mechanisme voor fraudemelding (beter gekend als 'whistleblowing'. Lees hierover het artikel 'Whistleblowing – nieuwe Europese richtlijn' in To The Point 02/2019) of het opstellen van een gedragscode. Het lijkt misschien ver gezocht, maar het gebeurt wel vaker dat fraudeurs zich verantwoord door te stellen dat ze niet wisten dat het bijvoorbeeld verboden was om bepaalde informatie openbaar te maken of dat ze de verantwoordelijkheid hadden om bepaalde controles uit te voeren. Wie veilig wil spelen, evalueert om de twee tot drie jaar de frauderisico's van het bedrijf en de manier waarop die worden ingedekt. Het is een taak die kan worden toevertrouwd aan de bedrijfsaccountant of iemand van de boekhouding. ■

U kunt onze studie 'Fraude in België in cijfers – Rapport 2019' downloaden op advisory.bdo.be/fraudsurvey

Tijdens YTiA XXL passeerden tientallen jongeren bij de 'BDO Action Labs' voor een BDO persoonlijkheidstest.

PARTNERSHIP NEWS

YOUNG TALENT IN ACTION XXL

BDO helpt jongeren talenten ontdekken

De naam 'Young Talent in Action XXL' spreekt boekdelen. Op 21 oktober 2019 wist het Verbond van Belgische Ondernemingen, voor de derde keer al, ruim 2.500 jongeren te mobiliseren om te ontdekken hoe ze kunnen uitgroeien tot volwaardige actieve mannen en vrouwen. BDO Human Capital was opnieuw partner om jongeren te helpen om vanuit hun intrinsieke talenten én competenties de weg te vinden naar de bedrijven en sectoren die naadloos aansluiten bij hun vaardigheden. Op die manier blijven ook wij onze schouders zetten onder de 'Young Talent in Action'-community.

Auteur: Ann Celis, Marketing & Communication

Om actief bruggen te bouwen tussen de jongeren, onderwijs, bedrijfswereld en de arbeidsmarkt lanceerde het Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO) in 2015 het platform 'Young Talent in Action'. Toen stonden de cijfers nog nooit zo diep in het rood: meer dan 88.000 jongeren in België waren werkloos. Hoognodig om de obstakels tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt weg te werken. Vier jaar later is YTiA meer dan een platform. Het groeide uit tot een community van jonge talenten die hun professionele en persoonlijke ervaringen met elkaar en alle spelers op de arbeidsmarkt willen delen. Hun dromen en passies, maar ook hun twijfels en onzekerheden. Hun successen of mislukkingen. Hun levenslessen.

TALENTEN IN KAART

Het VBO heeft de overtuiging dat dankzij die collectieve inzet YTiA op lange termijn kan fungeren als hefboom voor sociale en economische

voortgang, én voor jongeren die hun professionele toekomst in handen nemen. Die visie sluit perfect aan bij de missie van BDO: 'making our clients and people grow'. Johan Vandenbroeck, voorzitter van BDO België, gelooft écht in dit langetermijn-partnership, "want binnen BDO investeren we heel sterk om onze jonge talenten alle kansen te bieden om zich verder te ontplooiën, vertrekkende vanuit ieders sterktes en eigen competenties".

Voor jongeren is het niet altijd even eenvoudig om de eigen talenten, bij de start van hun loopbaan, al volledig in kaart te brengen. "Daarom boden de collega's van BDO Human Capital tijdens de afgelopen editie van YTiA XXL hun expertise aan", gaat Peter Van Laer, CEO BDO België, verder. "Ze hielpen de jongeren om hun sterke en zwakke punten in te schatten. Met die zelfkennis kunnen ze zich nu beter en doelgerichter op de arbeidsmarkt bewegen."

PERSOONLIJKHEIDSTEST WAPENT JONGEREN

Tijdens het event passeerden tientallen jongeren bij onze zes experts in twee 'BDO Action Labs' om een BDO persoonlijkheidstest af te nemen. Meteen na de test hielpen we hen ook de resultaten interpreteren. Bovendien kreeg een aantal YTiA-Ambassadors op kantoor bij BDO Zaventem de kans om een nog meer diepgaande persoonlijkheidstest af te leggen. Zo'n 250 YTiA Ambassadors vormen de kracht van de community. Ze weerspiegelen en verdedigen de missie, de ambities en de acties van Young Talent in Action. En laten in naam van de jongeren hun stem horen op de arbeidsmarkt (meer info op www.youngtalentinaction.be).

Persoonlijkheidstests zijn belangrijk, want zelfkennis en mensenkennis zijn essentieel bij het nemen van beslissingen, in conflictsituaties, bij teamwerk, ... Het is bovendien een standaardvraag bij elke sollicitatie: wat zijn je sterke talenten en waarom ben

“BDO België
geloofd
écht in een
langetermijn-
partnership met
Young Talent
in Action.”

ZOEKT U HULP BIJ UW SELECTIE- EN FUNCTIONERINGS-PROCESSEN?

Neem contact op met de specialisten van ons 'Human Capital'-team: lieselot.steenbeke@bdo.be

Of download de white paper 'Vaardigheden onder de scanner. Digitalisering in werving & selectie' op advisory.bdo.be/sjt

je een aanwinst voor ons bedrijf? Dat lijkt een makkelijke vraag, maar is het in de realiteit helemaal niet!

Door zichzelf beter te leren schatten – en wat voor hen belangrijk is (of niet) – gaven we de motivatie van de jongeren echte boost en zijn ze beter gewapend voor een jobinterview of bij het kiezen van een studierichting. ■

CORPORATE

BDO IS EERSTE KLIMAATNEUTRALE CONSULTANCYKANTOOR VAN BELGIË

BDO België tekende samen met zijn medewerkers en het onafhankelijk klimaatadvieskantoor CO2Logic een ambitieus klimaatactieplan uit om volledig klimaatneutraal te worden. We zullen een deel van de collectieve bonus aan onze CO₂-doelstellingen koppelen en 100% hernieuwbare energie aankopen. Minstens de helft van onze 11 kantoren in België zal passief zijn tegen 2030. Tot het moment dat we onze interne emissies volledig hebben teruggedrongen, compenseren we de restuitstoot met een klimaatproject in Ghana. Dankzij al die inspanningen zijn we meteen het eerste klimaatneutrale consultancykantoor van België.

Auteur: Fabrice Gognard, Partner BDO, verantwoordelijke voor Corporate Social Responsibility (CSR)

We hebben de voorbije zeven jaar de CO₂-uitstoot per werknemer vermindert met een kwart. Dat deden we samen met het onafhankelijke klimaatadviesbureau CO2Logic. Vandaag bedraagt de jaarlijkse uitstoot per BDO'er 7 tCO₂e (ton CO₂-equivalent). Voor ons hele bedrijf gaat het om 4.578 tCO₂e, vergelijkbaar met de uitstoot van zo'n 450 Belgen op een jaar tijd. Om ook die directe uitstoot (energieverbruik, koelmiddelen, brandstofverbruik, eigen wagenpark) en indirecte uitstoot (afval, papierverbruik, dranken, woon-werkverkeer en vliegtuigreizen) weg te werken, tekenden we een ambitieus actieplan uit. Voor die

inspanning ontvingen we het 'CO₂-neutraal'-certificaat, gevalideerd door inspectie- en certificatie-instelling Vinçotte, uit handen van CO2Logic dat gespecialiseerd is in de berekening, reductie en compensatie van CO₂-uitstoot.

TELEWERK EN HYBRIDE VOERTUIGEN HIELPEN CO₂-UITSTOOT MET KWART TE REDUCEREN

We lieten in 2011 onder begeleiding van CO2Logic een eerste 'carbon footprint' maken. Sindsdien maakten we werk van het reduceren van onze emissies.

Jan Janssen, project director bij CO2Logic: "Op vlak van mobiliteit

werd telewerk actief gepromoot, werden er hybride voertuigen opgenomen in de fleet en lanceerde BDO het platform 'Vaigo' voor alternatieve transportmodi. Qua infrastructuur werd er overgestapt op led-verlichting en werden er al op één van de sites fotovoltaïsche zonnepanelen geplaatst. Andere maatregelen, zoals het gebruik van herbruikbare bekertjes en gerecycleerd papier brachten de uitstoot verder naar beneden."

We willen echter meer doen voor het klimaat, dus stelden we samen met de medewerkers en onder begeleiding van CO2logic enkele (langetermijn) doelstellingen op om onze uitstoot verder te reduceren.

“We willen onze CO₂-voetafdruk per medewerker t.o.v. 2018 bijkomend verminderen met 10% tegen 2020 en met 50% tegen 2030.”

COLLECTIEVE BONUS GEKOPPELD AAN AMBITIEUS KLIMAATPLAN

We zullen tegen 2020 onder meer 100% hernieuwbare energie aankopen, vergaderingen op afstand via het internet verder stimuleren, een mobiliteitsbudget implementeren, een strenger beleid voor vluchten opstellen en 'ecodriving'-lessen voor alle werknemers invoeren. Tegen 2025 willen we naar 25% telewerk en 25% elektrische vloetvoertuigen, moet een vierde van onze werknemers gebruikmaken van het mobiliteitsbudget en willen we een deel van de collectieve bonus koppelen aan onze CO₂-doelstellingen. Tegen 2030 moet minstens de helft van onze kantoren passief zijn en 50% van de voertuigen elektrisch.

Die betrokkenheid van de werknemers is zeer belangrijk. Onze werknemers hebben gestemd op de te implementeren maatregelen en staan zo aan de basis van het nieuwe actieplan en ambitieuze doelstellingen voor de toekomst. We willen onze CO₂-voetafdruk per medewerker t.o.v. 2018 bijkomend verminderen met 10% tegen 2020 en met 50% tegen 2030. Op die manier willen we ons steentje bijdragen aan de klimaatambities, zoals geformuleerd in het akkoord van Parijs.

KLIMAATPROJECT IN GHANA COMPENSEERT RESTERENDE CO₂-UITSTOOT

Deze maatregelen implementeren vergt echter tijd. Om onze resterende CO₂-uitstoot te compenseren, ondersteunen we een gecertificeerd klimaatproject in Ghana. Het 'Efficient Cookstoves'-project gaat de ontbossing van het regenwoud in Ghana tegen met energiezuinige ovens. BDO betaalt een deel van de productiekosten van die ovens. ■

MEER WETEN OVER HET PROJECT?

Neem contact op met
Fabrice Grogard:
fabrice.grogard@bdo.be

CORPORATE

BDO PUBLICATIES

De BDO-bibliotheek bevat nieuwsbrieven, brochures, artikels ... over heel gevarieerde onderwerpen. U kunt de publicaties downloaden op de BDO-website: www.bdo.be/publicaties

DE NIS-RICHTLIJN ONTLEED
EEN PRAGMATISCHE AANPAK NAAR NIS-COMPLIANCE

BDO

EEN PRAGMATISCHE AANPAK NAAR NIS-COMPLIANCE – DE NIS-RICHTLIJN ONTLEED

Steeds vaker zijn essentiële dienstverleners (denk aan energieleveranciers, transportbedrijven, financiële diensten, healthcare en digitale diensten) het doelwit van (cyber)terrorisme, zoals blijkt uit verschillende lokale en internationale incidenten. Hierbij gaat het in bijna de helft van de gevallen om informatieverlies. Onderzoek toont bovendien aan dat databestanden nog niet voldoende worden beschermd. Hierbij speelt de grootte van een organisatie geen rol, bij 61% van de inbreuken in 2017 telde het bedrijf minder dan 1.000 werknemers.

Om organisaties weerbaarder te maken, wil de Europese NIS-richtlijn binnen de EU en over de lidstaten heen een hoger niveau van beveiliging en herstelvermogen bereiken voor kritieke Netwerk- en Informatie Systemen (NIS). In onze white paper geven we u hierover meer uitleg en stellen we onze pragmatische aanpak voor om NIS-compliance te bereiken.

Download onze white paper op advisory.bdo.be/nis

VERSCHILLEN IN ZAKENDOEN TUSSEN BELGIË EN NEDERLAND

BDO

VERSCHILLEN IN ZAKENDOEN TUSSEN BELGIË EN NEDERLAND

Plannen om activiteiten te ontwikkelen in België of Nederland? Dan moet u vanzelfsprekend rekening houden met mogelijk andere regels en wetgevingen. Onze grensoverschrijdende adviesgroep Belgium-Holland Country Desk ontwikkelde een brochure die alle aspecten van zakendoen tussen beide landen vergelijkt op vlak van boekhouding, fiscaliteit, arbeids- en sociaal-zekerheidsrecht en vennootschapsrecht.

Download de brochure op advisory.bdo.be/zakendoen-bene

SMARTEN YOUR MOBILITY
ACHIEVING THE MODAL SHIFT BY ENABLING A MENTAL SWITCH

BDO

SMART MOBILITY: BENT U ER KLAAR VOOR?

35 werkdagen. Dat is de tijd die een gemiddelde werknemer per jaar verliest in de files. U zou voor minder uw (bedrijfs)wagen vervuilen voor een alternatief. Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat razendsnel overal nieuwe, milieuvriendelijkere mobiliteitsoplossingen opduiken. Hoe kan u als werkgever uw werknemers de vrijheid geven om te kiezen voor alternatieven? Welke opties zijn er?

Download onze Engelstalige white paper en ontdek alles wat u moet weten over smart mobility op advisory.bdo.be/smart-mobility

BDO IS PERMANENT OP ZOEK NAAR NIEUW TALENT

Neem een kijkje op jobs.bdo.be

ACCOUNTING & REPORTING

- ▶ Accountancy – Junior – *Verskillende kantoren*
- ▶ Accountancy – Senior – *Brussel (Airport), Antwerpen of Hasselt*
- ▶ Accountancy – (Senior) Manager – *Brussel (Centrum), Antwerpen of Hasselt*

AUDIT & ASSURANCE

- ▶ Financial Audit – Junior – *Verskillende kantoren*
- ▶ Financial Audit – Senior – *Verskillende kantoren*
- ▶ Financial Audit – (Senior) Manager – *Verskillende kantoren*

- ▶ IT Audit – Junior – *Brussel (Airport) of Antwerpen*
- ▶ Risk Advisory – Junior – *Verskillende kantoren*

ADVISORY

- ▶ Organisation & Performance Management Public Sector – Senior – *Vlaanderen of Wallonië*
- ▶ Interim Management – Senior Manager – *Brussel (Airport), Gent of Wallonië*
- ▶ BDO Ideas at Work – Junior – *Brussel (Koekelberg)*
- ▶ BDO Ideas at Work – Senior – *Brussel (Koekelberg)*
- ▶ Corporate Finance – Senior Modeller

TAX & LEGAL

- ▶ Social Law – Senior Manager – *Vlaanderen*
- ▶ Legal Advisor – Junior of Senior – *Vlaanderen*
- ▶ Payroll Officer – Senior – *Antwerpen*
- ▶ General Tax – (Senior) Manager – *Gent of Hasselt*
- ▶ General Tax – Junior – *Verskillende kantoren*
- ▶ Employment Tax – Senior of (Senior) Manager – *Antwerpen*
- ▶ VAT – Junior & Manager – *Brussel (Airport)*

BUSINESS SUPPORT SERVICES

- ▶ Admin – Finance Admin – *Brussel (Airport)*

BDO IN BELGIË, 11 KANTOREN

BDO ANTWERPEN

Uitbreidingstraat 72/1
B-2600 Antwerpen
T. +32 (0)3 230.58.40
bdoantwerpen@bdo.be

BDO BRUSSEL (AIRPORT)

The Corporate Village
Da Vincilaan 9, Box E.6
B-1930 Zaventem
T. +32 (0)2 778.01.00
bdo Brussel@bdo.be

BDO BRUSSEL (CENTRUM)

Blue Tower
Louisalaan 326 bus 30
B-1050 Brussel
T. +32 (0)2 640.07.96
bdo Brussel Centre@bdo.be

BDO CROSSROAD MECHELEN

Schaliënhoevedreef 20H
B-2800 Mechelen
T. +32(0)15 28.39.40
info@crossroad.be

BDO GENT

Brusselsesteenweg 92
B-9090 Melle
T. +32 (0)9 210.54.10
bdogent@bdo.be

BDO HASSELT

Prins Bisschopssingel 36/3
B-3500 Hasselt
T. +32 (0)11 28.60.60
bdo Hasselt@bdo.be

BDO IDEAS AT WORK

Jetselaan 28
B-1081 Brussel
T. +32 (0)2 420.64.14
info@ideasatwork.be

BDO LA HULPE

Nysdam Office Park
Avenue Reine Astrid 92
B-1310 La Hulpe
T. +32 (0)2 352.04.90
bdo la hulpe@bdo.be

BDO LIËGE

Rue Waucumont 51
B-4651 Battice
T. +32 (0)87 69.30.00
bdo battice@bdo.be

BDO NAMUR – CHARLEROI

Parc Scientifique Créaly's
Rue Phocas Lejeune 30
B-5032 Isnes
T. +32 (0)81 20.87.87
bdo namur@bdo.be

BDO ROESELARE

Accent Business Park
Kwadestraat 153/5
B-8800 Roeselare
T. +32 (0)51 26.08.40
bdo roeselare@bdo.be

BDO RISK ADVISORY SERVICES

TOGETHER TOWARDS A SAFER CYBER ENVIRONMENT

In an increasingly digital and connected world, new cyber threats emerge every day. The question is no longer whether you will be attacked, but rather when. To ensure effective and efficient cyber security to protect your data and systems, three building blocks are essential: people, technology and processes.

BDO can offer you a coordinated and technical approach that focuses on your organisation's highest priorities and risk components. You can rely on us for support and advice in every step along the way towards a stage of cyber maturity in line with your specific risk profile. Our approach is to get the basics right first and help you to evolve towards a cyber intelligent organisation. That's what we call cyber Darwinism.

Interested? Our certified and experienced professionals would be happy to help you.

Contact us at ras@bdo.be.

Can't wait to get started?

Please visit our cyber security self-assessment: advisory.bdo.be/cybersecurity-self-assessment/

▶ Follow us [f](#) [in](#) [▶](#) [@](#)

▶ www.bdo.be

